

Beckett Kahramanları: Roman Kişileri Kaça Ayrılır?*

Özgür Taburoğlu

Birçok başka eşya ve varlık gibi üçe ayrılır. Bunlar, romantik, varoluşçu ve Beckettçi gibi tasnif edilebilirler. Bir karakter gibi ortaya çıkan herhangi bir roman kahramanı, bu üç temel mizacı az ya da çok sergiler. Nasıl ki tüm olası renkler, kırmızı, yeşil ve mavinin muhtemel karışımlarıysa, roman kişileri de bu üç ana çizginin farklı ölçülerde bir araya gelmesiyle yaşam bulurlar. Ama yine de hiçbiri tam olarak romantik, varoluşçu ya da Beckettçi değildir. Bir başkasıyla, farklı bir varlıkla karşılaşmasından ileri gelen hâller kendisiyle aynı kalmasına izin vermez. Hatta Beckett'in kişileri de tam olarak Beckettçi olamazlar. Zaten onun yarattığı herhangi bir anlatı varlığı (çünkü bir kişi olmaktan son derece uzak şeyler olmuştur onlar) her zaman kendisi gibi davranır, başka ruh hâlleri içerisine girmezse, Beckettçi olmaktan uzaklaşır. Bir roman kişisi, bir başkası ile irtibatla, zaman ve mekân boyutunda tecrübe ettiği değişimlerle tip olmaktan çıkıp karakter olur. Ama üzerine yerleştiği ana mizaç, onu tutarlı, inandırıcı bir varlık yapar. Bu temel çizgiden saparsa, kendi olmaktan uzaklaşacağı için, Dostoyevski kişileri gibi vicdan azabı çeker. Başka varlıklar, kendi olmalarına mâni oldukça huzursuz olur ama onlarla karşılaşmadan kendi çizgilerini, rengini fark edemez.

Kendi olmalarına mâni başkaları hem dertleri hem de devaları olurlar. Örneğin romantik roman kişisi, başka varlıkların kendisiyle arasına girmesine gücü yettiği ölçüde fırsat vermez. Varoluşçu kahraman ise başkası ile kendi arasında dalgalanır; ikisinin arası bir boşlukta kararsız gezinir. Diğer yandan Beckett kişisi, başkasına maruz kalmış, kendi varlığı konusundaki ısrardan vazgeçmiş, yaşamayı iradesiz ve ifadesiz şekilde sürdüren bedbaht bir kişi olmuştur. Bu başkası denilen, kendi içinde de yaşam sürüyor olabilir. Romantik yazında başka kişiler genelde dışarıda, benden ayrı varlık kazanırken, varoluşçu romanda bir beden yüzeyinde birleşirler. Beckettçi kişide ise içerisi ve dışarıyı ayrımı kalmamıştır artık.

Cervantes'ten Beckett'e doğru yaklaştıkça, içerisi ve dışarıyı gibi, ruh ve beden, zaman ve mekân, önce ve sonra, dış ve hakikat ayrımları da geçersiz olur. Beckett kişileri, Malone, Murphy veya Watt, Don Kişot'un posası gibi, abes fiiller içerisinde dolaşırlar. Varoluşçu kahramanlar belirdikten sonra, sözgelimi Yabancı'daki Meursault ile birlikte romantik kahraman irtifa kaybetmeye başlar; bedensel ve ruhsal melekelerini yitirir. Romantik kahramanın türlü yolculuklar, zorluklar, hastalıklar, yalnızlıklar içerisinde biriktirdiği imkânlar onların kalıtımında yer almaz. Muhtemelen Don Kişot ile başlayıp, Beckett'in ölmeden önce yazdığı son metinle hamlesi tükenen roman türü, artık modern-sonrası anlatılarda, türlü mana ve biçim oyunları ile muayyen bir hâl alır. Ondan sonra yazılana başka bir ad vermek gerekir belki de. Nasıl ki Adorno için Auschwitz'den sonra şiir yazılamazsa, Beckett'in vefatından sonra da yeni bir

* **Atıf Şekli:** Taburoğlu, Özgür. (2018, Ağustos 23), "Beckett Kahramanları: Roman Kişileri Kaça Ayrılır?", *sosyalbilimler.org*.
Link: <https://www.sosyalbilimler.org/beckett-roman-kisileri>

üsluba sahip roman ortaya çıkarmak zorlaşır. Onun yazdıklarında, barbarlık-sonrası dünyada yaşam kırıntıları taşıyan bir varlık, sadece ölmemesine yetecek bir iradeyle ortalıkta gezinir.

Aksiyon filmlerinin sinema işlerinin büyük çoğunluğunu işgal etmesi gibi, ortalama roman kişileri de genelde romantik bir dram içerisine yerleşirler. Beckett kişileri bile, iradesi ve ifadesi çalınmış bir romantikten artan varlıklardır. Romantik kişi, kararlı, ısrarlı, güç istenci ile türlü eylemler icra eder. Onlar, olaylara maruz kalmaz, kendi kaderi gibi anlatılana boyun eğmezler. Bu yüzden çoğu zaman zor koşullar içerisinde kalırlar. Romanlarda da Amerikan mutlu son buyruğu olmasa, hepsi bir ara ölüme çok yaklaşırlar. Sadece doğrudan eyleme kıymet veren, olaylara kapılmayan romantik kişiye karşılık, varoluşçu bir kahraman, başkasının neden olduğu olaylar ve ferdi eylemler arasında geçişler yaşar; romantik bir kahraman gibi gözü pek davranamaz. Onlardaki daha çok istememe istenci gibidir. Diğer yandan, Beckett kişileri herhangi bir istenç türü ile bağlarını koparırlar. Onların dünyasında eylemler basit, niteliksiz fiillere dönüşür; geriye olaylar kalır. Bu yüzden hep tesadüfen içine düştükleri bir yer ve zamanda bulurlar kendilerini. Romantik kişilerin doğrudan, varoluşçu olanların daha dolaylı eylemlerine onlarda nadiren rastlanır. Daha çok olan biteni izler ve o arada hayatta kalmalarına yetecek bazı yüklemeler icra ederler. İradeleri o kadar çözülmüştür ki, ölmek isteseler de ölemezler.

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan *sosyalbilimler.org*, sosyal bilimler alanında çalışma yürüten her bireyin yararlanmasına veya katkı sunmasına açık akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için sosyalbilimler.org/hakkinda sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube'da [@sosbilorg](https://www.facebook.com/sosbilorg) kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*'i takip edebilirsiniz.

sosyalbilimler.org/abonelik sayfasından e-bülten aboneliği olarak, her pazar günü, o hafta içinde sosyalbilimler.org'da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.

sosyalbilimler.org'da yayımlanan metin, video ve podcastlerin paylaşıldığı Telegram grubuna t.me/sosbilorg adresinden katılabilirsiniz.